

Avd. för tillväxt och samhällsbyggnad
Kerstin Blom Bokliden
Avd. för juridik, Anna Isberg

Klimat- och näringslivsdepartementet
10333 STOCKHOLM

Omarbetat direktiv om luftkvalitet och renare luft i Europa – förslag från Europeiska kommissionen

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)

- är positivt till att de båda luftdirektiven (takdirektivet och luftkvalitetsdirektivet) ses över och blir ett gemensamt direktiv
- är positivt till att på sikt nå WHO:s riktvärden men det är viktigt att förutsättningarna är realistiska och rimliga för kommunerna
- är positivt till att det kommer att vara möjligt att använda modellering i större utsträckning än idag
- är positivt till att det finns en möjlighet till undantag från gränsvärden vid sandning och saltning och andra lokala halkbekämpningsmedel. Det är viktigt att Sverige begär detta undantag.
- anser att det är viktigt att mätningar i zoner och tätortsmiljöer även fortsättningsvis kan utföras av luftvårdsförbund och andra samverkansorgan
- ser utmaningar med skrivningarna om att enskilda eller grupper möjlighet att föra talan mot behörig myndighet om enskild eller grupp har tagit skada på grund av att normer överskridits
- anser att det är nödvändigt att åtgärder även vidtas inom ramen för andra direktiv för att det ska vara möjligt att nå målen

Allmänna synpunkter

Övergripande synpunkter

SKR menar att det är bra att på sikt nå WHO:s rekommendationer och att det därför är angeläget att anpassa EU:s luftkvalitetsnormer till att vara mer i linje med dessa. Det är också rimligt att endast ha ett direktiv som rör luft och förbundet är därför positivt till förslaget att nuvarande takdirektiv och luftkvalitetsdirektiv slås samman till ett nytt direktiv. Det medför ett mer effektivt nyttjande av offentliga medel.

Av EU-kommissionens konsekvensbedömning till förslaget framgår att fördelarna är betydligt större än kostnaderna för samhället. SKR anser att det är viktigt att kommunerna, som är ansvariga för luftkvaliteten i gaturummet, får realistiska förutsättningar att klara de nya gränsvärdena för luftkvalitet. Beroende på hur de slutliga kraven blir kan det behövas framtagande av verktyg för modellering och eventuellt även kompetensutveckling.

EU-kommissionen föreslår ytterligare åtgärder som de behöriga myndigheterna ska vidta för att hålla perioder av överskridanden så korta som möjligt. SKR förstår att detta är angeläget att hålla tiderna så korta som möjligt men konstaterar att det samtidigt måste finnas tillräcklig tid för kommunerna att vidta åtgärder. För att möjliggöra för kommunerna att kunna hantera detta på ett effektivt sätt behöver stöd till kommunerna finnas på plats vid tiden för genomförandet så att kommunerna kan bedöma vilka åtgärder som är mest effektiva, vad de förväntas få för effekter och till vilken kostnad.

Förslaget är en viktig åtgärd i genomförandet av EU-kommissionens handlingsplan för nollförorening. För att föreslagna nivåer ska vara möjliga att nå är det enligt SKR angeläget att även andra strategier och regelverk som påverkar utsläppsminskningar drivs på, såsom revideringen av industriutsläppsdirektivet (2010/75/EU) och förslaget till EU-förordning om utsläpp av luftföroreningar från vägfordon och batteriers hållbarhet (Euro 7).

Modellering

EU-kommissionen föreslår att man i större omfattning än idag ska göra modelleringar för att beräkna och fastställa halter av luftföroreningar i de gatumiljöer där mätningar inte görs. SKR ställer sig positivt till detta eftersom det effektiviserar övervakningen och kan leda till snabbare åtgärder för att få ner höga halter. SKR menar att det är viktigt att mäta där det är nödvändigt men inte i de fall modellering ger ett tillräckligt bra resultat. Förslaget kan inledningsvis leda till högre investeringskostnader

för kommunerna. SKR förutsätter att staten tar ansvar för finansieringen vid införande av ett nytt modelleringsystem. Då två direktiv slås samman och nya övervakningsnivåer föreslås är det viktigt inga nya uppgifter läggs på kommunerna som inte är finansierade eller som ryms inom befintlig kompetens.

Överskridanden som beror på sandning eller saltning av vägar under vintern

EU-kommissionen föreslår att medlemsstaterna för ett visst år ska få identifiera zoner där överskridanden av partiklar (PM10) tillåts i de fall det beror på resuspension av partiklar efter sandning, saltning eller andra lokala halkbekämpningsmedel.

Sverige har inte tidigare använt möjligheten till att göra undantag på grund av höga partikelhalter på grund av sandning eller saltning. Det finns dock ett antal kommuner som inte har klarat nuvarande gränsvärden på grund av sandning eller saltning, varför det kan bli relevant att tillämpa detta undantag i framtiden. SKR anser därför att det är bra att det finns en sådan möjlighet för vissa specifika situationer.

SKR anser att det är viktigt att beakta att kommunerna inte har rådighet över åtgärder för statliga vägar, såsom genomfartsleder.

Zon och tätortsbegrepp

SKR anser att vid reglering av mätningar i zoner och tätortsmiljöer är det viktigt att Sverige bevakar att det även fortsättningsvis kan utföras av luftvårdsförbund och liknande samverkansorgan.

Ersättning för skador på människors hälsa

SKR ser utmaningar med förslaget att införa en reglering i direktivet om att fysiska personer som drabbas av hälsoskador till följd av en överträdelse av luftkvalitetsnormerna ska ges rätt till ersättning av från behörig myndighet. SKR befarar att detta kan leda till utdragna domstolsprocesser där det är svårt att bevisa hur skadan har uppkommit, vilket kan leda till höga kostnader för kommunerna. Detsamma gäller möjligheterna till grupptalan.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson
Ordförande

***Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna
lämnar reservation enligt bilaga.***

RESERVATION

Bilaga:

Styrelsen

Klicka här för att ange datum.

Reservation från Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna

Omarbetat direktiv om luftkvalitet och renare luft i Europa – förslag från Europeiska kommissionen,

Vi reserverar oss till förmån för kansliets förslag att i sammanfattningen skriva:

"avstyrker skrivningarna om att enskildas eller gruppers möjlighet att föra talan mot behörig myndighet om enskild eller grupp har tagit skada på grund av att normer överskritids"

samt under rubriken "Ersättning för skador på människors hälsa" skriva:

"SKR avstyrker förslaget att införa en reglering i direktivet om att fysiska personer som drabbas av hälsoskador till följd av en överträdelse av luftkvalitetsnormerna ska ges rätt till ersättning av från behörig myndighet. SKR befarar att detta kan leda till utdragna domstolsprocesser där det är svårt att bevisa hur skadan har uppkommit, vilket kan leda till höga kostnader för kommunerna. Detsamma gäller möjligheterna till grupptalan."